

suda prema kojemu za pravovaljanost opaske mora u samoj opasci biti navedeno, odnosno mora iz nje slijediti, na koja se koleta odnosi. Ukoliko se radilo o sanducima kojih je individualnost bila značajna kao što je npr. slučaj kod prijevoza strojeva ili njihovih dijelova, tada je zahtjev za individualizaciju koleta opravdan. Ako je naprotiv brodar preuzeo na prijevoz tipizirane sanduke koji su sadržavali istu vrst generalnog tereta (npr. kutije konzervi) tada je individualiziranje ne samo nepotrebno, nego često puta i nemoguće. To isto vrijedi i za konstataciju oštećenja sanduka. Tako će npr, smatramo, za sanduke koji sadrže limenke konzervi biti dovoljno navesti npr. "50 sanduka oštećeno".

B.J.

APELACIONI SUD, Rouen

Presuda od 17.II 1967.

Holland America Line c/a Insurance
Co of Hartford (Connecticut)

Prijevoz stvari morem - Teretnica - Izvadak teretnice (short form) i potpuna teretnica (long form) - Klauzula o nadležnosti suda - Ako se izvadak teretnice poziva na brodarovu potpunu teretnicu, klauzule potpune teretnice obvezuju korisnika prijevoza samo ako su te klauzule bile, odnosno morale biti poznate korisniku - Da li su klauzule morale biti poznate prosudjuje se prema stručnosti stranke na koju se klauzula odnosi, uobičajene odnose između stranaka, kao i prema okolnostima da li su stranke protiv kojih se klauzule iznose te klauzule mogle proučiti prije zaključenja ugovora

Spor se vodi između brodara i naručitelja prijevoza. Naručitelj tuži brodara za naknadu štete koja je nastala na robu koju je prevezao brodar. Brodar je među ostalim prigovorio nenadležnost suda. Navodi naime da je, prema klauzuli teretnice, za sporove koji nastanu iz ugovora o prijevozu nadležan sud u Rotterdamu. U dokaz svoje tvrdnje brodar se poziva na klauzule svoje teretnice u kojoj je ta nadležnost zaista i navedena.

Sud nije prihvatio brodarovo stajalište, nego se proglasio nadležnim za rješenje ovoga spora iz slijedećih bitnih razloga:

Da bi klauzula o nadležnosti suda bila pravovaljana, potrebno je da ona bude određena, poznata stran-

kama i od njih prihvaćena u vrijeme zaključenja ugovora. Brodar je u spornom slučaju izdao izvadak svoje teretnice, koji se u općenitoj formi pozivao na njegovu potpunu teretnicu. U potpunoj teretnici bila je navedena klauzula o nadležnosti suda u Rotterdamu.

U postupku je utvrđeno da naručitelju u vrijeme zaključenja ugovora nije bila prezentirana brodarova potpuna teretnica, koja se mogla, prema rezultatima postupka, pregledati samo u brodarovim poslovnim prostorijama u New Yorku. Međutim, kaže sud: "premda je potpuno uobičajeno i normalno da se u jednom trgovačkom ugovoru poziva na tipski ugovor radi prihvaćanja njegovih uvjeta, ipak treba uz to da se radi o ugovoru koji je potpuno strankama poznat bilo s obzirom na njihovu struku, bilo s obzirom na njihove uobičajene međusobne odnose, ili barem da ugovor na koji se stranka poziva bude lako dostupan i da ga može proučiti i upoznati prije zaključenja ugovora stranka protiv koje se taj ugovor iznosi". Budući da u konkretnom sporu to nije bio slučaj, sud je odbacio brodarov prigovor nenadležnosti suda.

(DMF 1968, str.22)

B.J.

Bilješka.- Stajalište koje je sud zauzeo u gornjoj presudi veoma je važno za praksu. Premda se spor ticao samo odnosa između short i long form teretnice, ipak je stajalište su- da primjenjivo i na druge slične slučajeve i to ne samo u transportu, nego u trgovačkim odnosima općenito. U poslovima prijevoza gornje stajalište npr. odnosi se na slučaj da se zaključnica ili čarter-partija poziva na teretnicu kao i u slučaju da se teretnica poziva na ugovor o prijevozu. Naš Zakon o ugovorima o iskorištavanju pomorskih brodova zauzima donekle drukčije stajalište koje se razlikuje od onoga zauzetog u gornjoj presudi. Prema tom Zakonu za trećeg zakonitog imaoca teretnice koja glasi na donosioca ili po naredbi, klauzule ugovora o prijevozu vrijede samo onda ako se teretnica na njih izričito poziva. Ukoliko se poziva samo općenito, vrijede samo one klauzule ugovora koje su za odnosnu vrst posla uobičajene uprometu. Na ovaj način štiti se dobra vjera trećeg imaoca teretnice. Ako se teretnica izričito poziva na određenu klauzulu ugovora, ona vrijedi bez obzira da li je uobičajena ili nije, jer Zakon smatra da je u tom slučaju treći imalac teretnice prije nego se odlučio iskupiti teretnicu, bio dužan pogledati što, u navedenim granicama, kaže ugovor o prijevozu, jer je na to u teretnici izričito upozoren. Ako to propusti učiniti, mora sam snositi štetne posljedice svoga propusta, to znači da će se na njega odnosna klauzula uvijek primijeniti.

Zakon nije riješio pitanje o kojem raspravlja gornja presuda, naime odnos između broдача i naručitelja ako se ugovor o prijevozu poziva na neke druge uvjete. Prema načelima našega građanskog prava, koje u ovom slučaju mora doći do primjene, izgleda da će se načelno morati priznati valjanost klauzula na koje se ugovor poziva, jer su sigurno stranke na njih pristale. Stranka je naime prilikom zaključenja ugovora mogla, ukoliko je smatrala potrebnim, za zaštitu svojih interesa zatražiti od svog sukontrahenta da joj pokaže odnosne uvjete u svrhu njihovog proučavanja. Ako je to propustila, ne može se naknadno pozivati na okolnost da joj ti uvjeti nisu bili niti morali biti poznati. Jasno je samo po sebi da će i ti uvjeti biti primjenjivi u općim granicama dopustivosti ugovornih klauzula koje postavlja građansko ili neka druga posebna grana prava koja u konkretnom slučaju dolazi do primjene.

B.J.

APELACIONI SUD, Aix

Presuda od 11.IV 1967.

Sté Scotto, Ambrosino et Pugliese
(Sté S.A.P.) c/a Philibert

Prijevoz stvari morem - Brođarova odgovornost - Ograničenje brođarove odgovornosti - Netačna deklaracija o vrijednosti tereta - Brođarova odgovornost za rad njegovog agenta - Za brođara je mjerodavna samo ona vrijednost tereta koju mu izjavi krcatelj i koju brođar unese u teretnicu - Prema tome nije mjerodavna ona vrijednost koju je naručitelj izjavio carinskim organima a za koju je brođar saznao posrednim putem - Ako je u teretnici navedeno da je teret smješten u brođsko skladište, a on je stvarno bio složen na palubu da bi brođar na taj način u skladište mogao smjestiti drugu robu, takav brođarov postupak predstavlja njegovu namjernu krivnju u lukrativnu svrhu - Pod ovom pretpostavkom brođar se ne može pozivati na ograničenje odgovornosti - Brođar odgovara za rad svog agenta kao i za svoja osobna djela, pa i kad je agent naredio da se teret smjesti na palubu

Tužitelj - naručitelj prijevoza, koji je ujedno bio i primalac, tuži brođara za naknadu štete koju je imao na svome namješčaju prilikom prijevoza iz Casablance u Marseille. Namješčaj je pakovan u tri koleta. U postupku je utvrđeno da je u teretnici bilo navedeno da je teret smješten u brođska skladišta, a da je stvarno bio složen na palubi.